

Vattendistrikt och vattenmiljöförvaltning

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2003/04:57 Vattendistrikt och vattenmiljöförvaltning och en följdmotion.

Propositionens förslag avser ändringar i miljöbalken. Regeringen föreslår att riket skall delas in i fem vattendistrikt och att regeringen skall meddela de detaljerade föreskrifter om gränsdragningen som är nödvändiga för denna indelning.

Förslaget innebär vidare att en länsstyrelse i varje vattendistrikt skall vara vattenmyndighet med ansvar för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön i distriktet och att regeringen skall meddela föreskrifter om dessa vattenmyndigheter.

Slutligen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att meddela de föreskrifter i övrigt om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön som behövs, såsom karakterisering av vattenområden, förvaltningsplaner för vattendistrikt och övervakning av vattenmiljön.

Utskottet föreslår att riksdagen antar propositionens lagförslag och avstyrker motionsförslaget.

Till betänkandet har fogats ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Bakgrund och propositionens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	6
Ändring i miljöbalken.....	6
Återrapportering till riksdagen och finansiering.....	6
Särskilt yttrande.....	8
Vattendistrikt och vattenmiljöförvaltning (kd)	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	9
Propositionen.....	9
Följdmotion.....	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ändring i miljöbalken**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:57.

2. **Återrapportering till riksdagen och finansiering**

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ46 yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 11 mars 2004

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Lennart Fremling (fp), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Jan Andersson (c), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Nilsson (s) och Marie Wahlgren (fp).

Redogörelse för ärendet

I proposition 2003/04:57 föreslår regeringen att riksdagen antar propositionens förslag till lag om ändring i miljöbalken.

Grunderna för den nu föreslagna indelningen i vattendistrikt har varit föremål för Lagrådets behandling i samband med proposition 2003/04:2. Lagrådet konstaterade då att förslaget rörde ett ämne som det i och för sig var möjligt för regeringen att meddela föreskrifter om med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen. Mot bakgrund av att ämnet i viss utsträckning föreslogs bli lagreglerat förordade Lagrådet att det av lagtexten uttryckligen skulle framgå att regeringen meddelar föreskrifter i ämnet. Detta har beaktats vid utformningen av de nu föreslagna bestämmelserna om vattendistrikt och vattenmyndigheter. Mot bakgrund av detta, och då förslagen i denna proposition i övrigt inte i något väsentligt avseende skiljer sig från förslagen i proposition 2003/04:2, har regeringen gjort bedömningen att ett nytt hörande av Lagrådet skulle sakna betydelse.

Propositionens förslag bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Lagförslaget återges i *bilaga 2*.

Bakgrund och propositionens huvudsakliga innehåll

För genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1, Celex 32000L0060) föreslog regeringen vissa ändringar i miljöbalken. Förslagen lämnades i regeringens proposition 2003/04:2 Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Förslagen hade föregåtts av ett omfattande utrednings- och beredningsarbete. En redogörelse för det arbetet finns i proposition 2003/04:2.

I proposition 2003/04:2 föreslogs två paragrafer om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön. Den ena paragrafen, 5 kap. 10 § miljöbalken, föreslogs innehålla bestämmelser dels om de grunder på vilka riket skulle delas in i distrikt för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön (vattendistrikt), dels om att regeringen föreskriver om indelningen i vattendistrikt. Den andra paragrafen, 5 kap. 11 § miljöbalken, föreslogs innehålla ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön. Riksdagen avslag förslagen och tillkännagav att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett förslag på vilken eller vilka myndigheter som skall utgöra den eller de nya vattenmyndigheterna samt hur indelningen i vattendistrikt skall utformas (bet. 2003/04: MJU7, rskr. 2003/04:56).

I denna proposition redogör regeringen för sin syn på hur förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön bör administreras. Förslagen i denna proposition motsvarar det som regeringen avsåg att föreskriva om med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen och de bestämmelser som föreslogs i proposition 2003/04:2. Förslagen överensstämmer i allt väsentligt med förslag som ingått i det ovannämnda utrednings- och beredningsarbetet.

Utskottets överväganden

Ändring i miljöbalken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till ändring i miljöbalken.

Propositionens förslag

För förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön skall Sverige delas in i fem vattendistrikt – Bottenvikens, Bottenhavets, Norra Östersjöns, Södra Östersjöns och Västerhavets vattendistrikt. Indelningen i vattendistrikt skall följa vattnets naturliga flöden så att varje vattendistrikt omfattar de landområden varifrån all ytvattenavrinning sker direkt till det angivna havet eller i avrinningsområden som mynnar i det angivna havet. Grundvattnet och kustvattenområdet ut till en nautisk mil utanför den baslinje som avses i lagen (1966:374) om Sveriges sjöterritorium skall ingå i vattendistrikten. Ytvatten, grundvatten, kustvatten och landområden vid kusten som inte kan hänföras till ett visst avrinningsområde skall hänföras till det vattendistrikt som är närmast eller lämpligast. Regeringen meddelar föreskrifter om gränsdragningen mellan vattendistrikten, varvid vissa avvikelser får göras från den grundläggande indelningen om det är lämpligt med hänsyn till förvaltningsarbetet.

I varje vattendistrikt skall en länsstyrelse utses till vattenmyndighet med ansvar för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön i distriktet. Regeringen beslutar om myndigheterna. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de föreskrifter som i övrigt behövs för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till ändring i miljöbalken har inte mött invändningar i någon motion. Utskottet tillstyrker lagförslaget.

Återrapportering till riksdagen och finansiering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget angående återrapportering till riksdagen och finansiering. Jämför det särskilda yttrandet (kd).

Motionen

I motion MJ46 (kd) lämnas två förslag om att riksdagen skall göra tillkännagivanden till regeringen. Yrkande 1 innebär att regeringen, med underlag från de vattenmyndigheter som kommer att inrättas, skall rapportera sina erfarenheter av genomförandets olika steg till riksdagen med en första rapportering våren 2005. Förslaget är i enlighet med vad som föreslås av Miljöbalkskommittén i delbetänkande SOU 2002:107. I yrkande 2 behandlar motionärerna resurstilldelningen för ramdirektivets genomförande under år 2004. De anför att regeringsförslaget tycks innebära en underfinansiering och förutsätter att regeringen noggrant följer det implementeringsarbete som utförs av olika myndigheter och de resursbehov detta medför.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet peka på att delar av ramdirektivet för vatten berörs av vissa delmål till miljökvalitetsmålen (se mål 12 och delmål 1, mål 13 och delmål 6, mål 14 och delmål 4 samt mål 15 och delmål 8).

Som regeringen redovisar i proposition 2003/04:2 om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön har ett särskilt miljömålsråd inrättats. Det ansvarar för en samlad uppföljning och rapportering av miljömålsarbetet till regeringen. Baserat på detta underlag rapporterar regeringen varje år översiktligt till riksdagen hur arbetet med att nå miljökvalitetsmålen fortskrider, senast i proposition 2003/04:1 med förslag till statsbudget för år 2004, utgiftsområde 20. Vart fjärde år, nästa gång år 2005, kommer regeringens rapport att innehålla en fördjupad utvärdering av miljökvalitetsmålen för att klarlägga om mål eller styrmedel behöver korrigeras.

Utskottet har från Regeringskansliet erfarit att de frågor som motionärerna tar upp angående återrapportering kommer att ingå i nämnda redovisningar.

Angående finansieringsfrågorna redovisar regeringen nu att eftersom det är angeläget att inleda den första delen av ramdirektivets genomförande beräknar regeringen 25 miljoner kronor under år 2004 under anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald till länsstyrelserna och Naturvårdsverket för att de snarast skall kunna påbörja verksamheten. Beloppet till länsstyrelserna avser både de som har uppgifter som vattenmyndigheter och övriga medan beloppet till Naturvårdsverket gäller såväl verkets egen verksamhet som inköp av tjänster från andra centrala myndigheter. Regeringen avser vidare att återkomma till frågan om resursbehovet och finansieringen för år 2005 och framåt.

Utskottet finner mot denna bakgrund att det kan förutsättas att de frågor som motionärerna aktualiserar kommer att få sin lösning varför det inte föreligger tillräckliga skäl för att i någon del gå dem till mötes. Utskottet avstyrker motionen.

Särskilt yttrande

Vattendistrikt och vattenmiljöförvaltning (kd)

Sven Gunnar Persson (kd) anför:

Vattenmyndigheterna

Kristdemokraterna förordar att myndighetsansvaret knyts till en av länsstyrelserna i varje vattendistrikt. Länsstyrelserna har en god erfarenhet av myndighetsarbete av det nu aktuella slaget och har dessutom ansvar för miljö- och resursfrågor på regional nivå.

Det är inte lämpligt att göra större lagändringar än nödvändigt. För närvarande pågår Ansvarsutredningen (dir. 2003:10), Plan- och byggutredningen (dir. 2002:97) och Miljöbalkskommittén (dir. 2003:61). Om det föranleds av dessa utredningar, bör regeringen återkomma till riksdagen med ytterligare förslag om lagändringar till följd av EU:s ramdirektiv för vatten. Kristdemokraterna förordar således en stegvis implementering av ramdirektivet, där resultaten av ovannämnda utredningar bör vara vägledande för det fortsatta arbetet med direktivets tillämpning.

Åtterrapportering till riksdagen

Kristdemokraterna förutsätter att regeringen, med underlag från de vattenmyndigheter som kommer att inrättas, rapporterar sina erfarenheter av genomförandets olika steg till riksdagen med en första rapportering våren 2005, i enlighet med vad som föreslås i Miljöbalkskommitténs betänkande (SOU 2002:107).

Finansiering

Utredningsbetänkandet En ny vattenadministration (SOU 2002:105) beräknar kostnaderna på den regionala nivån till 145 miljoner kronor för perioden 2003–2009. På den nationella nivån beräknas kostnader av engångskaraktär till 42 miljoner; dessa kostnader beräknas dock huvudsakligen komma 2003 och 2004. Regeringens förslag att endast avsätta 25 miljoner kronor för år 2004 till länsstyrelserna och Naturvårdsverket sammantaget tycks därför innebära en underfinansiering. Även andra myndigheter som exempelvis SMHI och SGU kommer att vara involverade i arbetet varför ytterligare behov av resurser säkert kommer att aktualiseras. Kristdemokraterna förutsätter dock att regeringen noggrant följer det implementeringsarbete som utförs av olika myndigheter och håller sig underrättad om de resursbehov detta medför samt återkommer med nödvändiga förslag i denna del.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2003/04:57 Vattendistrikt och vattenmiljöförvaltning:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.

Följdmotion

2003/04: MJ46 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rapportering till riksdagen av erfarenheterna av genomförandets olika steg, med början våren 2005.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resurstilldelningen för ramdirektivets genomförande under år 2004.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ att det i miljöbalken skall införas två nya paragrafer, 5 kap. 10 och 11 §§, samt närmast före 5 kap. 10 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

10 §

För förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön skall Sveriges landområden och kustvattenområden delas in i

1. Bottenvikens vattendistrikt: det landområde från vilket all ytvattenavrinning sker direkt till eller i avrinningsområden som mynnar i Bottenviken,

2. Bottenhavets vattendistrikt: det landområde från vilket all ytvattenavrinning sker direkt till eller i avrinningsområden som mynnar i Bottenhavet,

3. Norra Östersjöns vattendistrikt: det landområde från vilket all ytvattenavrinning sker direkt till eller i avrinningsområden som mynnar i södra Ålands hav eller norra Gotlandshavet,

4. Södra Östersjöns vattendistrikt: det landområde från vilket all ytvattenavrinning sker direkt till eller i avrinningsområden som mynnar i västra Gotlandshavet, östra Gotlandshavet, Bornholms-havet, Arkonahavet eller Öresund, och

5. Västerhavets vattendistrikt: det landområde från vilket all ytvattenavrinning sker direkt till eller i avrinningsområden som mynnar i Västerhavet.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1, Celex 32000L0060).

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

I varje vattendistrikt ingår det anslutande grundvattnet och det anslutande kustvattenområdet ut till en nautisk mil utanför den baslinje som avses i lagen (1966:374) om Sveriges sjöterritorium.

Med avrinningsområde avses ett landområde från vilket all ytvattenavrinning strömmar till havet genom ett enda utlopp eller delta.

Ytvatten, grundvatten, kustvatten och landområden vid kusten som inte kan hänföras till ett visst avrinningsområde skall hänföras till det vattendistrikt som är närmast eller lämpligast.

Regeringen meddelar föreskrifter om gränsdragningen mellan vattendistrikten. Vid gränsdragningen får ett enskilt avrinningsområde hänföras till annat vattendistrikt än vad som följer av första stycket, om det är lämpligt med hänsyn till förvaltningsarbetet.

11 §

En länsstyrelse i varje vattendistrikt skall vara vattenmyndighet med ansvar för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön i distriktet.

Regeringen meddelar föreskrifter om vattenmyndigheterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om karakterisering av vattenområden, förvaltningsplaner för vattendistrikt och övervakning av vattenmiljön samt de föreskrifter som i övrigt behövs för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004.